

Степанова Ульяна Ивановна

Учитель начальных классов

МБОУ “Мастахская СОШ”

Мастах/Кобяйский

Сценарий урока по родной литературе

“Модун Эр Соботох” олонхоттон быһа тарды

Литература аабыыта уроктан фрагмент.

Урок тиэмэтэ: Василий Каратаев «Модун Эр Соботох» олонхоттон быһа тарды.

Кылаас: 1

Учуутал: Степанова У.И.

Сыала: Саха тылынан уус-уран айымньытын – олонхону кытта үөрэнээччилэри билиһиннэриигэ усулуобуйаны тэрийии.

Соруктар: - Үөрэнээччилэр олонхону кытта билсиһиилэригэр интэриэһи үөскэтии.

- Олонхо ис хоһоонун билиһиннэри, уус-уран тылларын баайын сайыннары.
- Үөрэнээччилэр айар дьобурдарын сайыннары (кырааскалааһын, пластилинынан дьарык нөнүө)
- Олонхону толоруу , истии култууратыгар иитии.

Тэрилэ: интерактивной дуоска, проектор, презентация, магниттаах тыллар, пластилин, раскраска, өгнөөх харандаастар.

Урок хаамыыта:

1. Тэрээһин чаас
2. Сана тиэмэни билиһиннэри

3. Олонхону истии
4. Практической чааһа пластилинынан үлэ, кырааскалааһын
5. Уруок түмүгэ.

- I. Тэрээбин чаас.
 - Үтүө күнүнэн, оҕолор.

II. Сана тиэмэни билибиннэри.

- Былыыр-былырсаха дьоно сатаан суруйбат, аахпат этилэр. Ол гынан баран кинилэр үлэли да сылдьан, сынньана да олонорон бэйэлэрэ тулаларыгар тугу көрбүттэрин-истибиттэрин тылынан хоһуйан этэр эбиттэр. Ол курдук саха фольклора – тылынан уус-уран айымньыта үөскээбит.

Болбойон истин эрэ:

– Турдарбын халлаанна тийиэм диир баар уу. Бу тугу эттим? (таабырын)

- Чыыбы-чаабы чабырбабы

Ходьон – идьэн хобоону

Истэ-билэ сэргэбэлээн! Бу тугуй? (чабырбах)

- Ким добордоох – ол дьоллоох. Оттон бу тугуй? (өс хоһооно)

Саха фольклоругар остуоруйа, таабырын, өс хоһооно, олонхо киирсэллэр. (презентация. Слайд 1.)

- Бүгүн биһиги Василий Каратаев суруйбут Модун Эр Соҕотох диэн олонхотун кытта билсиэхпит. (Слайд 2.)

Василий Каратаев Бүлүү улуусун Бороҕон нэһилиэгэр 1926 сыллаахха тереебүт. Кыра эрдэбиттэн олонхоһуттары сэнээрэн истэр эбит. Кинилэри үтүктэн бэйэтэ биллэр олонхоһут буола улааппыт. Кэлин бэйэтэ “Тулаайах оҕо”, “Эрбэхтэй Бэргэн” уонна “Модун Эр Соҕотох” диэн олонхолору суруйбут.

- Бу кимий ? (Олонхоһут) – Олонхоһут тугу гынарый?(олонхону толорор)(Слайд 3.)

– Олонхо диэн тугуй? (Олонхо диэн саха тылынан уус-уран айымньыта. Улахан кээмэйдээх, уус-уран тылынан хоһуйулан суруллубут айымньы буолар.) (Слайд 4.)

–Эьиги олонхону истибикки дуу?

- III. Кинигэнэн үлэ. с.77 арыябыт.
 - Олонхо аатын аабын эрэ. (Модун Эр Соҕотох)
 - Ким суруйбутуй? (Василий Каратаев)

Учуутал аабыта.

- Төһө уһун эбитий олонхо? (уһун)

- Олонхоҕо туох туһунан кэпсэнэрий? (Сир ийэ аан дойду хайдах

үөскээбитин туһунан)

IV. Видео көрүү.

– Аны билигин биһиги уолаттарбыт “Модун Эр Соботох” олонхону толорууларын видеоҕа уһуллубутун көрүн.

- Болҕойон истин. (Видео)

V. Ыйытыыларга – эппиэт.

- Бу олонхоҕо туох туһунан кэпсэнэрий? (Сир ийэ, аан дойдун үөскээһинин туһунан кэпсэнэр)

- Сир ийэ хотун хаан сараадыа улаатан испитий? (былыргы дьыл мындаатыгар, ааспыт, урукку, куоппут кэмнэргэ. Саха аймаҕа санарсан кэпсэтэ да илигинэ)

- Туруу чоһой хара буор тугунан2 тулаламмытый, арбастаммытый, улабаламмытый? (дьаанынан тулаламмыт, байҕалынан арбастаммыт, муоранан улабаламмыт)

- Өссө туох2 баар буолбутуй? (силиһинэн силбээн мастар баар буолбуттар, отунан оскуомалааннар, маһынан бааччийаннар. Кыыллар, көтөрдөр, үөһүнэр-көйүүрдөр баар буолбуттар)

VI. Практическай үлэлэр.

Пластилинынан үлэ.

- Билигин, оҕолор, олонхобутугар кэпсэнэрини Сир ийэ аан дойдубут хайдах үөскээн испитин көрдөрөн пластилинынан уопсай үлэ оноруохпут. (үөрэнээччилэр онорбут үлэлэрин биир уопсай оноһук гына холбоһун.)

Кырааскалааһын.

- Аны билигин саха омук былыр хайдах үлэлээн-хамсаан олоһбутун көрдөрөр урууларды түнэтиэм. Ону кырааскалааһын.

VII. Сыаналаны.

- Оҕолоор, бүгүндү уруокка фольклор ханнык көрүндүн кытта билистигит?
- Олонхо диэн тугуй?
- Ханнык олонхону кытта билистигит?
- Бу олонхоҕо туох туһунан кэпсэнэрий?
- Бүгүндү уруокка көхтөөх кыттыгыт иһин барыгытыгар махтал!
Көрсүөххэ диэри.

